

ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧА РОБОТА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ МІСТА КИЄВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В.Л. Маринич, І.О. Когут

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація. В.Л. Маринич, І.О. Когут. Фізкультурно-оздоровча робота в закладах освіти міста Києва: стан та перспективи розвитку // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2013. – № 26 (1). – С. 73-78. *Мета роботи* - визначення напрямів підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи столичних закладів освіти шляхом аналізу особливостей її організації. *Методи:* аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, статистичних даних та матеріалів мережі Інтернет; методи порівняння, спостереження; синтезу та аналізу. *Результати:* вивчено стан організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти Києва. Проаналізовано особливості фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти України та міста Києва. Окреслено шляхи підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи вітчизняних закладів освіти. *Висновки:* одним з ефективних шляхів розвитку фізкультурно-оздоровчої роботи вітчизняних закладів освіти можна визначити використання можливостей позашкільних навчальних закладів, що мають гуртки фізкультурно-спортивного та оздоровчого напрямів.

Ключові слова: фізичне виховання, спорт, фізкультурно-оздоровча робота, заклади освіти.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Захворюваність дітей шкільного віку в Україні за останні 10 років зросла на 27%. Якщо в перших класах налічується більше 30% дітей, які мають хронічні захворювання, то до п'ятого класу цей відсоток зростає до 50%, а до дев'ятого - до 64%. Сьогодні в Україні серед підлітків від 12 до 18 років лише 6-10% - відносно здорові. Тільки 6% громадян України мають необхідну кількість рухової активності, тоді як в Україні найвищий рівень куріння в європейському регіоні. Щодня регулярно палять майже дві третини чоловіків і кожна п'ята жінка. Пробували палити 39% хлопчиків і 18% дівчаток у віці 11-12 років. Сьогодні більше 700 тис. громадян України офіційно зареєстровані як алкоголезалежні і близько 7 з 10 хлопців і дівчат п'ють пиво. Лише 6% наших співвітчизників мають достатній рівень рухової активності оздоровчої спрямованості [3].

Одним із шляхів вирішення зазначених проблем в українському суспільстві є проведення профілактичної діяльності в закладах освіти, прикладом якої може слугувати системна фізкультурно-оздоровча робота в навчальних закладах.

Вивчення системи фізкультурно-оздоровчої роботи в м. Києві, з одного боку, цікаве тим, що в столиці наявні більші можливості матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення, а з іншого – характерними ознаками є малорухливий спосіб життя столичних дітей, вплив інформаційних технологій, нераціональне харчування, зайнятість батьків. Саме тому вивчення специфіки фізкультурно-оздоровчої роботи в столиці потребує дослідження і аналізу [5].

Теоретичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців з проблем формування культури здорового способу життя (В. К. Бальсевич, М. Я. Віленський, О. Л. Трещева); фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми та підлітками в умовах освітніх установ (Л. Л. Головіна, Ю. А. Копилов), за місцем проживання (Г. П. Богданов та ін.); фізкультурно-оздоровчої роботи як однієї з форм людської діяльності, спрямованої на формування повноцінного здорового індивіда (В. І. Жолдак та ін.); розвитку системи позашкільної освіти, активізації виховного потенціалу позашкільних установ (О. В. Биковська, Г. П. Пустовіт).

Намагання підвищити ефективність фізкультурно-оздоровчої роботи столичних закладів освіти, надати їй гуманістичну спрямованість, стимулювати науково-педагогічний пошук і визначає актуальність дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Робота виконана як складова частина досліджень «Зведеного плану науково-дослідної роботи в сфері фізичної культури і спорту на 2011 – 2015 р.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темами 3.1 «Вдосконалення програмно-нормативних засад фізичного виховання в навчальних закладах» та 1.4. «Теоретико-методичні засади розвитку спорту інвалідів».

Мета дослідження – визначення напрямів підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи столичних закладів освіти шляхом аналізу особливостей її організації.

Завдання дослідження:

1. Вивчити стан організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти міста Києва.

2. Проаналізувати особливості фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти України та міста Києва.

3. Окреслити шляхи підвищення ефективності організації фізкультурно-оздоровчої роботи вітчизняних закладів освіти.

Методи досліджень: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, статистичних даних та матеріалів мережі Інтернет; методи порівняння, спостереження; синтезу та аналізу.

Результати досліджень та їх обговорення

Фізичне виховання та фізкультурно-оздоровча робота за місцем навчання в столиці є невід'ємною складовою частиною формування загальної та професійної культури особистості, підтримки рівня здоров'я дітей та молоді, розвитку функціональних можливостей організму, забезпечення здорового способу життя, підвищення працездатності, створення умов для подовження активного, творчого довголіття людини [2]. Фізична культура і спорт є найбільш економічно вигідним та ефективним засобом профілактики захворюваності людей.

В місті Києві проводиться значна робота по формуванню, зміцненню та збереженню здоров'я учнівської і студентської молоді та створенню для цього необхідних соціально-економічних, нормативно-правових, організаційних умов. Реалізуючи вимоги діючого законодавства, проведена значна робота щодо введення 3-ї та 4-ї години фізичної культури в загальноосвітніх закладах. У професійно-технічних навчальних закладах поступово вводиться 3-4 години фізичної культури, учні ПТНЗ займаються всіма видами фізкультурно-оздоровчої роботи. У ВНЗ III-IV рівня акредитації функціонують 5 спортивних клубів, в яких займаються близько 5 тис. осіб.

В навчальних закладах м. Києва розвиваються практично всі олімпійські види спорту. Найбільш розповсюдженими є баскетбол, волейбол, плавання, легка атлетика, футбол, настільний теніс. Загалом олімпійськими видами займаються близько 7 тис. студентів. Секції по неолімпійським видам спорту (бодібілдинг, айкідо, гирьовий спорт, спортивний туризм, спортивна аеробіка, шейпінг, пауерліфтинг, футзал, кікбоксінг, фітнес тощо) відвідують майже 5 тис. студентів.

Паралельно з ВНЗ в місті Києві фізкультурно-оздоровчу роботу за місцем навчання проводять 510 загальноосвітніх навчальних закладів. Рішенням Київської міської ради з 1 вересня 2006 р. в Києві (єдине місто в Україні), з метою покращення спортивно-масової роботи в позаурочний час з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, в кожний загальноосвітній навчальний заклад введено по 1-2 ставки керівників спортивних гуртків. Створені гуртки загальної фізичної підготовки та за видами спорту (олімпійськими, неолімпійськими), по місту введено 689 ставок. Всього в м. Києві працює 1641 гурток з фізкультурно-оздоровчої спрямованості, в яких навчаються майже 37 тис. дітей. Так, в Дніпровському районі лише 14 гуртків коригуючої гімнастики [1].

В м. Києві в школах функціонують 25 басейнів, 5 стадіонів на 1500 місць, спортивні зали, майданчики загального призначення, футбольні поля, 76 універсальних спортивно-ігрових штучних майданчиків в кожному районі міста. Проте, у повному обсязі навчальні заклади спортивними майданчиками не забезпечені.

Задля всебічного розвитку школярів, формування їх потреб та інтересів, систематично проводяться спортивно-масові заходи, здійснюється координація участі київських учнів у змаганнях всеукраїнського рівня: фізкультурно-патріотичний фестиваль школярів "Козацький гарт", "Старти надій", "Олімпійське лелечення", "Ігри Чемпіонів", "Шкіряний м'яч", "Джура", "Сокіл", "Спартакіада допризовників", "Зірниця". Щорічно в районах проводяться спортивно-масові заходи з 9 – 19 видів спорту, а також спартакіади вчителів фізичної культури, свята, олімпійські уроки, олімпійські тижні, олімпійські дні.

Система роботи з фізичного виховання представлена в Програмі розвитку освіти м. Києва на 2010-2015 рр. (розділ «Фізичне виховання»). В місті Києві наявні висококваліфіковані педагогічні кадри, достатня матеріально-технічна база, створена ґрунтова методична база. Координаційний центр організовує проведення спортивно-масових заходів в школах, дошкільних і позашкільних закладах, ПТУ, коледжах. На рівні НМЦ відділів освіти районів для методистів з фізичного виховання проводяться наради з роз'ясненням та інструктажем щодо виконання наказів Департаменту освіти і науки, молоді та спорту м. Києва, проведенням свят, змагань, програмного забезпечення фізичного виховання. Так, в Святошинському районі працює Центр військово-патріотичного виховання «Десант», бригада річної піхоти; в Печерському районі реалізується програма «Снайпер столиці», в Києво-Печерському ліцеї №171 «Лідер» працюють гуртки з туризму і спортивного орієнтування.

З 2009 р. створена система роботи з фізичного виховання – інноваційний педагогічний проект "Київська січ" (автор-упорядник І. П. Припуга) з патріотичного виховання учнівської молоді на засадах козацько-лицарських традицій. Складається з розділів „Джура - лицар”, „Джура - воїн”, „Джура - спортсмен”. Проектом упорядкована участь дітей у заходах районного, міського,

всеукраїнського рівнів. Проект побудовано за календарем змагань, в якому не повинно бути повторів. Випробуваний на базі 10-11 класів загальноосвітніх закладів.

Також створена програма „Снайпер столиці ” (стрілецький гурток –стрільба із пневматичної зброї) за ступенями «Стрілець», «Влучний стрілець», «Снайпер». Розділом програми виступає навчання фахової підготовки снайперів на основі комп'ютерної програми.

Основою роботи з національно-патріотичного виховання в м. Києві є Концепція національно-патріотичного виховання молоді. В загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах створені клуби військово-патріотичного виховання. Так, в Дитячому оздоровчо-екологічному центрі Оболонського району функціонує клуб рольового моделювання «Переплуття», спрямований на вивчення історичних аспектів військових традицій, фізичної підготовки, виготовлення обладунків певного історичного періоду.

Профільні спортивні класи працюють в ЗНЗ №204, №170 (5 футбольних класів). Уроки футболу зараз не проводяться (в програмі з фізичної культури є відповідний розділ).

Фізкультурно-оздоровча робота в кожному районі міста має свої особливості. Так, у Дарницькому районі у закладах освіти функціонують 46 басейнів, проведено відкриту першість з міні-футболу на кубок Дарницького району з нагоди відзначення 100-річчя заснування футболу в м. Києві. В Дніпровському районі реалізовано проект-конкурс «Оздоровчі технології в дошкільній освіті». В Оболонському районі проводились «Олімпійські уроки», присвячені «Євро-2012». У 2011 р. вперше в Україні проведено Клубний чемпіонат Європи з веслування на човнах «Дракон», в якому взяли участь 70 команд з 16 країн світу. Печерський район започаткував багатоступеневу спортивно-краєзнавчу гру «Нові прикраси на шатах Печерська». В Подільському районі проведено науково-практичну конференцію «Нові горизонти освіти Подолу: час бути здоровим». В Шевченківському районі розроблено та реалізовано проект «Бути здоровим – це модно!» [1].

Таким чином, аналіз особливостей організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти Києва дозволяє виокремити наступні її компоненти: потужне кадрове забезпечення; достатня матеріально-технічна база; наявність системи спортивно-масових заходів; розробка і впровадження інноваційних педагогічних проектів з фізичного виховання; функціонування достатньої кількості спортивних гуртків в загальноосвітніх навчальних закладах фізкультурно-спортивного та оздоровчого напрямку.

На підставі аналізу нормативно-правових і звітних документів визначені перспективні напрямки розвитку організаційних засад фізкультурно-оздоровчої роботи вітчизняних закладів освіти:

- запровадження інновацій в дошкільній освіті (розвиток здоров'язберігаючого середовища, кольоротерапія, музикотерапія, футбол, гімнастика, лікувально-профілактичні вправи з використанням дошки Євмінова);

- розвиток позашкільних закладів освіти фізкультурно-спортивного напрямку (відкриття дитячо-юнацьких спортивних шкіл з олімпійських та неолімпійських видів спорту), що сприятиме виявленню і підтримці юних талантів, розвитку їх здібностей в обраному виді спорту; створенню умов для підготовки спортсменів (кандидатів, резерву) – членів спортивних збірних команд м. Києва та України;

- формування здоров'язберігаючого середовища, зміцнення здоров'я дітей, формування здорового способу життя через розширення мережі спортивних гуртків та секцій у ЗНЗ м. Києва;

- запровадження у навчально-виховний процес ранкової гімнастики, наприклад, запропонованої олімпійською чемпіонкою Катериною Серебрянською;

- відновлення і осучаснення матеріально-технічної бази - спортивних залів, стадіонів, басейнів, її оснащення;

- відкриття Центрів розвитку дитини, в яких передбачено фізкультурно-оздоровчий розвиток дітей від двох місяців до 6(7) років;

- проведення туристсько-краєзнавчих та туристсько-спортивних зльотів та змагань шляхом реалізації туристсько-краєзнавчого проекту «Туризм єднає нас» та інвестиційних проектів «Туристсько-спортивний комплекс», «Бути здоровим – це модно»;

- будівництво сучасних стадіонів для проведення занять з фізичної культури для учнів інклюзивної освіти та занять юних спортсменів через започаткування проекту «Спортивно-оздоровчий комплекс»;

- організація спільних оздоровчих та культурно-спортивних заходів між країнами в рамках проекту «Освітній діалог»;

- виявлення індивідуальних психологічних особливостей та схильностей дітей до певних видів розумової діяльності, стрес-факторів для дітей в процесі навчання, індивідуальних та загальних проявів впливу навчального процесу на здоров'я та ефективність навчання школярів протягом семестрових інтервалів в рамках проекту «Здорова дитина – могутня нація»;

- залучення батьківської громади до фізкультурно-оздоровчої роботи - проведення батьківської конференції «Здорова дитина – здорова країна»;

- спільна діяльність з медичними установами - участь у проєкті «Здорове серце» (угода з Національним інститутом серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова АМН України);
- будівництво нових закладів позашкільної освіти – центрів позашкільної освіти в процесі реалізації проєкту «Єдиний позашкільний освітній простір».

Одним з ймовірних шляхів реалізації перспективних напрямків покращення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи є діяльність в рамках позашкільних навчальних закладів і гурткової роботи в загальноосвітніх навчальних закладах. На сьогоднішній день в системі позашкільної освіти функціонує 64 позашкільні навчальні заклади, з яких 17 комплексних і 46 профільних. У цих позашкільних закладах займається 85,1 тис. дітей (37,4% від загальної кількості школярів міста), з них 14,4 тис. дітей відвідують 24 дитячо-юнацькі спортивні школи системи освіти, а також виховуються в Київському спортивному ліцеї-інтернаті. Кількість вихованців позашкільних навчальних закладів зростає щорічно на 2-2,5 тис. дітей. В системі позашкільної освіти проведено більше 20 змагань на першість та Кубок Головного управління освіти і науки; в районах – 159 масових фізкультурно-спортивних заходів, в яких взяли участь 73055 школярів [1].

Аналіз загальноукраїнських даних свідчить про наявність на кінець минулого року в системі освіти 1496 державних і комунальних позашкільних навчальних закладів та 638 дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Постійно зростає кількість дітей, охоплених позашкільною освітою. Так, у позашкільних навчальних закладах займаються понад 1,5 млн. дітей, що становить 37,5% від загальної кількості дітей шкільного віку [5].

Важливу роль у практичній реалізації оздоровчих завдань відіграють дитячо-юнацькі спортивні школи, які є важливою складовою системи позашкільної освіти в державі. У системі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України функціонує 638 спортивних шкіл. З них - 608 дитячо-юнацькі спортивні школи та 30 спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву. У спортивних школах системи освіти здійснюється підготовка з 85 видів спорту, з них - 46 олімпійських, 34 - неолімпійських та 4 види спорту для дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Крім того, діють 12 центрів військово-патріотичного напрямку (9 тис. вихованців), 24 клуби фізичної підготовки (13,5 тис. учнів), 14 дитячих флотилій моряків і річковиків (6,2 тис. дітей) [4].

Зайнятість вихованців позашкільних навчальних закладів за напрямками позашкільної освіти від загальної кількості учнів загальноосвітніх навчальних закладів в місті Києві відрізняється від статистичних даних в Україні (рис. 1).

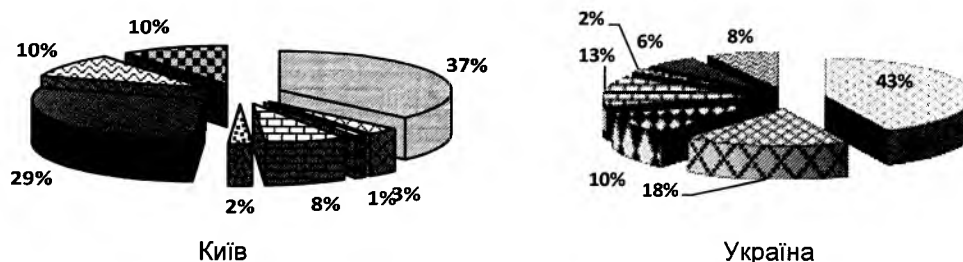
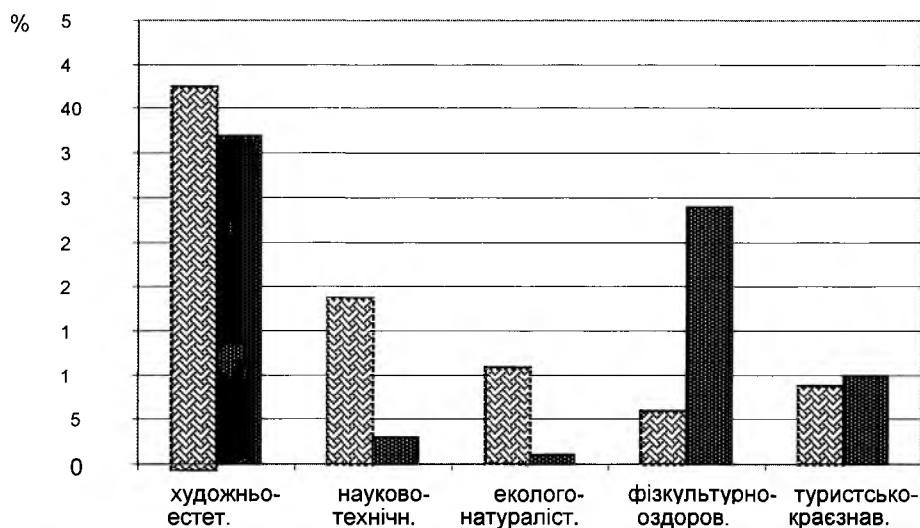

Рис. 1. Зайнятість вихованців позашкільних навчальних закладів за напрямками позашкільної освіти в м. Києві та Україні:

■ художньо-естетичний	▣ науково-технічний
▣ еколого-натуралістичний	▣ дослідницько-експериментальний
▣ соціально-реабілітаційний	▣ фізкультурно-оздоровчий
▣ туристсько-краєзнавчий	▣ інші

Слід зазначити, що найбільшим попитом у дітей користуються гуртки, творчі об'єднання художньо-естетичного напрямку (43,2% від охоплених позашкільною освітою). Гуртки науково-технічного напрямку відвідують 18,7% вихованців, еколого-натуралістичного - 10,8%, туристсько-краєзнавчого - 8,8%, фізкультурно-спортивного - 6%. Причини такого розподілу різні: від зручності та близькості у розташуванні установи до уподобань батьків та самих дітей.

Порівняємо зайнятість вихованців за напрямками позашкільної освіти в Україні та м. Києві (рис. 2).

Рис. 2. Порівняльний аналіз зайнятості вихованців за напрямками позашкільної освіти в Україні та м. Києві:

▨ Зайнятість вихованців ПНЗ України
 ■ Зайнятість вихованців ПНЗ м.Києва

Слід зазначити, що найбільшим попитом у дітей м. Києва й України користуються гуртки та творчі об'єднання художньо-естетичного напрямку. Для столиці характерна невелика кількість дітей, які займаються в гуртках науково-технічного та еколого-натуралістичного напрямку, що викликано незабезпеченою матеріально-технічною базою, яка відповідала б сучасним вимогам (інструменти, технічні засоби навчання, живі куточки тощо). Проте вбачається необхідним відмітити резерв для розвитку гуртків фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів, кількість вихованців в яких в м. Києві більш ніж в 4 рази перевищує відповідну кількість (у %) вихованців позашкільних навчальних закладів України.

Висновки

1. Фізкультурно-оздоровча робота в закладах освіти Києва здійснюється на підставі нормативно-правових документів, науково-методичних рекомендацій, проте, поряд з традиційними активно розвиваються і впроваджуються інноваційні підходи в її організації. Особливостями організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти Києва є висококваліфіковане кадрове забезпечення; достатня матеріально-технічна база; наявність системи спортивно-масових заходів, інноваційних педагогічних проектів з фізичного виховання, спортивних гуртків в загальноосвітніх навчальних закладах фізкультурно-спортивного та оздоровчого напрямку.

2. Аналіз особливостей фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти України дозволив зробити висновок, що важливу роль у практичній реалізації оздоровчих завдань відіграють дитячо-юнацькі спортивні школи, що є складовою системи позашкільної освіти. Проте розвиток мережі гуртків фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів комплексних позашкільних навчальних закладів потребує уваги і має потенційні резерви.

3. Одним з ефективних шляхів розвитку фізкультурно-оздоровчої роботи вітчизняних закладів освіти можна визначити використання можливостей позашкільних навчальних закладів, що мають гуртки фізкультурно-спортивного та оздоровчого напрямів. Варіативність програмного забезпечення, різноманітність гуртків, студій, секцій, клубів за інтересами, вільний їх вибір визначають переваги позашкільної освіти, вивченню яких і будуть присвячені подальші дослідження.

Література

1. Освіта Києва: стан та перспективи. Здобутки столичної освіти за 2011 рік. Перспективи розвитку на 2012 рік: Науково-методичний збірник / За загал. ред.. С. І. Бабінець, В. З. Горюнової – К.: ПФ «МУВЦ "Гранд - ЕКСПО"», 2012. – 80 с.
2. Підсумки роботи Головного управління у справах сім'ї, молоді та спорту щодо реалізації молодіжної і сімейної політики та розвитку фізичної культури і спорту в м. Києві за 2011 рік – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.sms.gov.ua/assets/.../zvut_kolegia_2011.doc

3. Сафіюллін Р. Захворюваність дітей шкільного віку – [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/zabolevaemost-detey-v-ukraine-za-10-let-vozrosla-na-27---31012012113800>
4. Середницька А.Д. Національні пріоритети розвитку позашкільної освіти у Рік дитячої творчості в Україні / А. Д. Середницька // Формування базових компетентностей у вихованців позашкільних навчальних закладів: матеріали Міжнародної наук. – практ. конференції (25-27 лютого 2013 року м. Київ) / За ред. І. Д. Бега, С. Л. Дахнова, С. Г. Мартової, В. В. Мачуського. – К.: 2013. – С.6-14.
5. Тимошенко Ю. Соціологічне дослідження здоров'я та поведінкових орієнтацій шкільної молоді (на прикладі м. Києва) / Юрій Тимошенко // Теорія та методика фізичного виховання і спорту. - 2011- №4. – С.92-95.

Abstract. V.L. Marinich, I.A. Kogut. Sports and recreation activities in the educational institutions of the city of Kiev: status and prospects // Contemporary problems of physical culture and sports. – 2013. – № 26 (1). – P. 73-78. *Purpose* - to determine ways of improving the effectiveness of sports and recreation activities of educational institutions of the capital by analyzing the features of its organization. *Methods:* The analysis and synthesis of scientific and methodological literature, statistical data and materials on the Internet comparison methods, observation, analysis and synthesis. *Results:* The state of the organization of sports and recreation activities in the educational institutions of Kiev. The features of sports and recreation activities in the educational institutions of Ukraine and Kiev. Identifying the ways to improve sports and recreation activities of domestic institutions. *Conclusions:* One of the effective ways to develop physical culture of the native educational institutions is to determine the use of extra-curricular opportunities schools with athletic and sports clubs and recreational areas.

Keywords: physical culture and health work, especially sports and recreation activities, prospects.

Аннотация. В.Л. Маринич, И.А. Когут. Физкультурно-оздоровительная работа в учебных заведениях города Киева: состояние и перспективы развития // Актуальные проблемы физической культуры и спорта. – 2013. – №26 (1). – С. 73-78. *Цель работы* - определение направлений повышения эффективности физкультурно-оздоровительной работы столичных учреждений образования путем анализа особенностей ее организации. *Методы:* анализ и обобщение научно-методической литературы, статистических данных и материалов сети Интернет методы сравнения, наблюдения; синтеза и анализа. *Результаты:* Изучено состояние организации физкультурно-оздоровительной работы в учебных заведениях Киева. Проанализированы особенности физкультурно-оздоровительной работы в учебных заведениях Украины и города Киева. Определены пути повышения эффективности физкультурно-оздоровительной работы отечественных учебных заведений. *Выводы:* одним из эффективных путей развития физкультурно-оздоровительной работы отечественных учреждений образования можно определить использование возможностей внешкольных учебных заведений, имеющих кружки физкультурно-спортивного и оздоровительного направлений.

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительная работа, особенности физкультурно-оздоровительной работы, перспективы развития.

Статтю отримано до публікації: лютий 2013.

Статтю прийнято до публікації: квітень 2013.